

רבי נחמן מברסלב

השבת

לזכרון נצח מורינו ר' ישראל בער אודסר בן ר' אייזיק שלמה, זצ"ל

פסח ספירה ושבועות ...

אף-על-פי שצריך האדם לזהר מאד בכל יום ויום לצאת חובת היום בכל מה דאפשר, כי צריך לידע שכל ימיו מנויים וספורים ויצטרך ליתן דין וחשבון מכל יום ומכל שעה, ואין לו בעולמו כי אם אותו היום ואותה השעה, שזה בחינת מצוות ספירת העומר כנ"ל, ועל-כן בוודאי צריך האדם להיות זריז גדול בכל יום ויום להתחזק בעבודתו יתברך ככל אשר תמצא ידו בכחו לעשות, אף-על-פי-כן צריך לזהר בנפשו שלא יגרום לו הזריזות חוץ מהמידה הריסה לגמרי, חס ושלום, כי זה כלל גדול, שבכל דבר ובכל מידה יש בו טוב ורע, והבעל-דבר אורב על האדם תמיד ללכדו במצודתו, חס ושלום, בכל מיני תחבולות וערממיות שבעולם, מה שאין הפה יכול לדבר והלב לחשוב; על-כן צריך האדם להסתכל היטב על דרכיו בכל עת, בכדי שלא ילכד ברשת הבעל-דבר, חס ושלום.

היינו, כי בוודאי בתחילה מתגבר הבעל-דבר למנוע את האדם לגמרי מדרך החיים ולהטותו אל דרכי מוות לגמרי, חס ושלום; אך כשרואה שהאדם מתעורר קצת ורוצה לשוב אל השם ולהתפלל וללמוד וכו', אז הוא מתפשט כנגדו ומונעו בכמה מניעות וחלישות ובלבולים בלי שיעור, עד אשר על-ידי-זה על-פי-רוב גם כשמתפלל ולומד וכו' אין העבודה שלו בשלמות כראוי, ואז דרך הבעל-דבר להתלבש עצמו במצוות כביכול, כאילו הוא רוצה בתקנתו, ומוכיח אותו על פניו על שזה זמן רב שמשתדל לעסוק בעבודת השם ואף-על-פי-כן אין עבודתו עדיין בשלמות; ובאמת כוונת הבעל-דבר רק להרע, למנוע את האדם ולהחליש דעתו, עד שיתרשל על-ידי-זה גם ממעט עבודתו שרוצה לעסוק בה. על-כן צריך לפלס דרכיו בזה מאד, דהיינו להיות זריז גדול מאד בעבודתו יתברך, ואת כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה בזריזות גדול דבר יום ביומו, ולא לדחות מיום ליום, חס ושלום, שכל זה בחינת תיקון

הספירת-העומר; ויהיה חזק בלבו, שאלמלי היה בכחו ללמוד בכל יום כל התורה כולה שבכתב ושבועל-פה, ולקיים כל התרי"ג מצוות כולן בשעה אחת, ולעבוד את השם יתברך בכל עת ובכל שעה בתכלית השלמות, במסירת נפש עצום מאד, בוודאי היה מזדרז ולומד ועושה ומקיים בכל שעה בשלמות, ולא היה דוחה מיום ליום ולא אפילו משעה לשעה. וכן עכשיו, גם מעט עבודתו שיוכל לחטוף בזה העולם בכל שעה, בוודאי צריך להזדרז בזה מאד, כי אין פנאי להאדם להתמתין כלל בזה העולם, ככל הנזכר לעיל; אך אף-על-פי-כן ההכרח להתמתין הרבה הרבה עד שיזכה למה שצריך האדם לזכות. וזה בחינת שמירת התורה, כמו שכתוב "שמור ושמעת", וכיוצא הרבה, כי צריכין שמירה גדולה מאד מתחבולות הבעל-דבר עד שיזכה לקיים את כל התורה, ושמירה לשון המתנה, כמו שכתוב "ואבי שמר את הדבר", כי אי אפשר לקיים את כל דברי התורה בשלמות ולדבק בו יתברך באמת, כי אם על-ידי בחינת שמירה והמתנה, בבחינת מה שאמרו רבותינו ז"ל: הבא לטהר מסייעין לו, אומרים לו המתן; ואמרו: לא עליך המלאכה לגמור, ואי אתה בן-חורין להבטל ממנה. כי אפילו מי שזוכה לעבודת השם כראוי, צריך גם-כן להמתין הרבה עד שיזכה לתכלית השלמות, כי תכלית העבודה הוא להכיר אותו יתברך ולדבקה בו בכל עת בתכלית שלמות הביטול והדבקות אליו יתברך, ולזה צריכין להתמתין הרבה.

אך גם מי שאין עבודתו בשלמות, ואפילו אם נדמה לו שעדיין הוא רחוק לגמרי מהשם יתברך, ואפילו אם האמת הוא כך אף-על-פי-כן צריך להתחזק ולהמתין ולצפות לישועתו, ולהחיות את עצמו בתוך-כך

בכל מה שיוכל: פעם בתורה, פעם בתפילה, פעם בהתבודדות ושיחה בינו לבין קונו, פעם בשיחה עם חברו או רבו ביראת שמים, פעם בעשיית מצוות ומעשים טובים, פעם ברצון וכסופין והשתוקקות אליו יתברך, שזה העיקר, כמבואר במקום אחר.

וזה בחינת הגאולה ראשונה, וגאולה אחרונה שאין אחריה גלות; כי פסח הוא גאולה ראשונה שהיתה בחפזון, על-כן אסור החמץ וצריכין לאכול מצה דייקא; וזה בחינת הזריזות, שצריכין להזדרז מאד בעבודתו יתברך ולא לדחות מיום ליום כנ"ל, ועל-כן מתחילין תכף אחר-כך לספר ספירה; אבל שבועות, שאז זוכין לקבל הבחינת כתר, שהוא בחינת המתנה, שזה בחינת הגאולה האחרונה שנאמר בה "כי לא בחפזון תצאו" וכו', על-כן מביאין אז שתי הלחם מחמץ דייקא, וחמץ הוא באחור הזמן, בבחינת המתנה. היינו כי צריכין שניהם בעבודת השם: שבגודל הזריזות שצריכין להזדרז בעבודת השם, אף-על-פי-כן יהיה זהיר גם בזה, להמתין הרבה ולבלי להרוס לעלות אל ה', בבחינת הבא לטהר וכו' אומרים לו המתן, כנ"ל. וזה בחינת גאולה אחרונה שאין לה הפסק, כי כשזוכין לזה, אז בוודאי יזכה לגאולה שלמה מגלות נפשו; ועל-כן באמת נאמר על הגאולה האחרונה (חבקוק ב,

א): "אם יתמהמה חכה לו", כי כמו שבענין הגאולה הכללית, שבוודאי צריכין לבכות ולהתחנן הרבה לפניו יתברך בכל יום ובכל עת, שימהר גאולתו תכף ומיד, אך אף-על-פי-כן כשרואין שמתארך הגלות, אסור לייאש עצמו מן הגאולה, חס ושלום, רק צריכין להתמתין עוד, בבחינת "אם יתמהמה חכה לו כי בא יבא לא יאחר" כמוכח ממש בפרטיות בכל אדם, אף-על-פי שצריכין להזדרז מאד בעבודת השם, ולבכות הרבה לפני השם יתברך בכל יום על נפשו שיגאלנה מהרה מתאוות עולם הזה והבליו, כי עת לחננה וכו', אף-על-פי-כן, כשרואה שמתמהמה הדבר הרבה, צריך להתמתין ולהוחיל הרבה זמנים אחר זמנים, אולי יראה ה' בעיניו.

ואף-על-פי שבאמת המניעה מצדנו, מחמת שאין אנו הגונים במעשינו כראוי, ואפילו אם האדם הוא כמו שהוא, אף-על-פי-כן כל זמן שתולה עיניו למרום ושומר וממתין ומצפה לישועתו יתברך, יש לו תקוה; שעל-ידי זה בעצמו יחוס ויחמול עליו השם יתברך ויקרבהו לעבודתו באמת ויתהפך הכל לטובה.

וזה בחינת שבועות, שהוא גמר תיקון הספירה, כמו שכתוב "תספור חמשים יום", כי בחינת ספירה הוא, שצריך האדם כל ימי חייו לזכור מאד בכל יום ויום שהוא מנוי וספור במספר ובחשבון, כדי שיזדרז מאד להתגבר ולעסוק בו בעבודת השם כל מה שיוכל, וכנ"ל. אבל אחר כל אלה, אפילו מי שהוא ממארי דחשבנא וחושב עם עצמו בכל יום, וזוכר ויודע היטב שימיו מנויים וספורים וקצובים, אף-על-פי-כן יכול להיות שיתגבר כנגדו הבעל-דבר ויבלבל עבודתו, חס ושלום; ולא די לו בזה, כי אם שירצה חס-ושלום על-ידי-זה לסתר ימי ספירתו, לומר לו: מה לך ומה בצע שתספור את ימך בכל עת ותחשוב על אחריתך בכל יום, מאחר שאתה רואה שעם-כל-זה, אינו עולה בידך להיות כרצונו יתברך באמת!! אבל אם משכיל על האמת לאמתו, יאמר וישיב אל לבו: וכי משום הא אחדל לגמרי חס-ושלום לספור את ימי? הלא אף-על-פי-כן יבוא קצי, ואכרח ליתן דין וחשבון מכל יום ויום; על-כן אף אם יעבור עלי מה, אני על משמרת אעמוד לשמור ולעשות ולצפות ולהמתין לישועת ה', ובתוך-כך אחטוף מעבודת השם כל מה שאוכל בכל יום ויום, מעט או הרבה.

עצות

(עצות המבווארות – ספירה ושבעות – אותיות א-ב)

על ידי התחזקות בשמחה בימי הפורים במחילת כפים וברקודים, על ידי זה זוכים לקיים מצוות ספירת העומר בשלמות, ועל ידי זה זוכים לקבלת התורה בנגלה ובנסתר. היינו, הן בקיום המצוות המבווארות המפורשות בתורה, הן בהבנת הדעות האמתיות המקמזות ואינן מפורשות בתורה.

כל מה שאנשים מדברים בימי הספירה, אינם מדברים רק מעניין ספירת היום. והאדם המבין, היינו מי שהוא יודע ומבין אמתי בסודות התורה ובחכמת הקבלה והוא יודע באמת מה מרמזת ספירה של כל יום, כאשר יקשיב בשלמות, ישמע שמדברים רק מעניין הספירה של אותו יום.

תפילה

(לקוטי תפילות א' - תפילה י')

... וזכני ברחמיך הרבים, לקיים מצוות ספירת העומר בקדשה ובטהרה, ובלב טוב ובשמחה גדולה, עם כל פרטיה ודקדוקיה וכוונותיה ותרי"ג מצוות התלויות בה. ועל ידי זה נזכה להכניע ולשבר ולעקור ולבטל קליפת המן עמלק מן העולם.

סיפור

(נסיעת רבינו ז"ל בארץ-ישראל, יד)

... ואז, באותו העת, היתה המלחמה של הצרפת, שהלך הצרפת לארץ התוגר, למצרים ולארץ-ישראל וכיוצא, כמפרסם, וכאשר נשמע לאנשי סטנבול, שהמלחמה הנ"ל מתעוררת, והצרפת הולך ובה על הים, אזי לא רצו קהילה קדישא של סטנבול להניח שום יהודי לצאת מקיר העיר וחוצה לפרוש על הים, ורבינו זכרנו לברכה לא השגיח על זה, ורצה להפקיר את עצמו, ואמר להאיש שהיה עמו: תדע, שאני רוצה לסכן את עצמי אפילו בסכנות גדולות ועצומות, אך את נפשך איני רוצה להפקיר; בכך, אם תרצה, קח לך מעות על הוצאות, ושוב בשלום לבינתך, ואני אסע לבדי בהעלם ובהסתר מאנשי סטנבול, כי את עצמי אני מפקיר, יהיה איך שיהיה וכו'. והאיש הנ"ל מאן בזה ואמר: במקום אשר יהיה שם אדוני, אם למוות אם לחיים, שם יהיה עבדך; ובאשר תלך, אלך גם-כן.

והשם יתברך ברחמינו הוא מסבות מתהפך, וסבב ברחמינו, שאחר יום או יומים נשמע: היות שיושב שם בסטנבול חכם הגדול מירושלים, אשר קבץ על-יד נדבות עבור עניי ירושלים עיר הקודש, והיה בדעתו להתעכב שם עוד שנה אחת, ופתאום נתעורר ואמר לאנשי סטנבול: תדעו, שנתגלה לי, שאני מְכַר מיד לנסוע לירושלים, כי אני רואה, שהימים ממשמשין ובאין להסתלק מן העולם, ואתם אל תיראו את עם הפרנצויז, ואין לכם לדאוג עבור ישראל שילכו להתם, כי בוודאי לא יאָנה להם שום הזק, בעזרת השם, וה' ישמרם ברחמינו עד בואם לשם, כי כבר נרשם מקום קבורתי בירושלים. ומיד שמעו לדבריו, והלכו ושכרו מיד ספינה גדולה והכריזו: מי שרוצה לילך על הספינה — ילך. והלכו הרבה אנשים ונשים וטף, הן מאנשי ספרד והן מאנשי אשכנז, ונסע רבינו זכרנו לברכה גם-כן על ספינה זו לארץ הקודש, ודבר רבינו זכרנו לברכה עם החכם מירושלים הנ"ל, שיקח אותה לירושלים, כי אמר, שאינו רוצה להיות לא בצפת ולא בטבריה, וכן המתיקו סוד ביניהם.

ובלכתם על הים היה רוח-סערה גדולה מאד, שקורין "אפירטינע גדולה מאד", והיתה הספינה בסכנה גדולה; יעלו שמים, ירדו תהומות וכו', ולא היה עוד בלב איש מהם להנצל מן המיתה, והיו צועקים כולם אל ה'; והיתה לילה אחת כמו יום-הכפורים ממש, שהכל בוכים ומתוודים ומבקשים כפרה על נפשם, ואמרו סליחות ושאר דברי תפלות ותחנונים; ורבינו זכרנו לברכה היה יושב דומם. והתחילו כמה אנשים לומר לו, מפני מה הוא שותק בעת צרה כזאת, ולא השיב; אך אשת הרב דקהילת-קודש חאטין, שהיתה מלמדת, ובכתה וצעקה כל הלילה, והתחילה היא גם-כן לומר לו כאלה, מפני מה הוא דומם — וכמַדְמָה, שקלל אותה ואמר לה: הלואי הייתם שותקים גם אתם, היה טוב לפניכם; ובזאת תבחנו: אם אתם תשתקו — ישתקו הים מעליכם גם-כן. וכן היה, ופסקו מלצעוק ושתקו, ואזי מיד כשהאיר היום — יקם סערה לדממה, ויחשו גליהם, וישמחו וכו'...

וכשיהיה חזק ואמיץ בדרך זה, שימנה ויספור את ימיו, אף-על-פי שנדמה לו שאינו יוצא חובת היום; ואפילו אם האמת הוא כך, אף-על-פי-כן לא יסתר ספירתו בשביל זה, כי אף-על-פי-כן ימי מנויים וספורים, ועל-כן אני מְחִיב לשום כל לבי ומגמתי ותקוותי להמתין ולצפות לישועת השם כנ"ל, ואז דייקא יוכל לקיים מצוות ספירה כל ימיו.

נמצא שדייקא על-ידי בחינת ההמתנה, שהוא בחינת הכתר שזוכין לזה בשבעות, על-ידי-זה הוא גמר תיקון מצוות הספירה, כי על-ידי-זה דייקא יוכל להמשיך על עצמו בחינת מצוות ספירה כל ימיו, כי יזכה לחשוב על ימיו ולהזדרז ולחטוף בכל יום מה שיוכל בעבודת השם, ואז יזכה בוודאי שייגיע יום ישועתו, שיתקרב להשם יתברך באמת, בבחינת "כי יש יום קראו 'נצרים' בהר אפרים", ופרשו רש"י מלשון שמירה, כי מי שהוא שומר ונוצר וממתין לישועת השם, בוודאי יש לו יום, כי סוף כל סוף יגיע היום שהוא מצפה שיזכה להתקרב אליו יתברך באמת כנ"ל. (לקוטי הלכות - הלכות פקדון ד', אותיות י יא יב לפי אוצר היראה - פסח, אות קע"ב)

מכתב

(מספר אב"י הנחל - מכתב צ"ד)

ב"ה, ז' אייר תשכ"ז.
לכבוד מחמד עיני, מר ... החופר וחותר למצוא המים חיים, שמחיים פגרים מתים כמונו היום, בדורות הללו. ועתידים להתגלות בשלמות, על-ידי מלך המשיח, אשר בעוצם צדקתו וחכמתו הנוראה יגלה ויודיע לכל העולם, סוד נוראות הצדיק האמת, שעל ידו יתקן העולם. שלום רב. **המעתיק**

שיחות

(שיחות מרי ישראל אודסה, צ"ל - כ"א)

[רי ישראל הצעיר ריחם על זוג עניים ונתן להם את פרוסת לחם של ארוחת בוקר שלו. בחדר, הוא לא שמע לשיעור, מרוב חלישות] ... והרבי [של החדר] היה כעסן. הוא היה בכעס גדול עלי, והוא היה זקן ואני הייתי ילד, הוא היכה אותי באכזריות כזה. "מה זה, אני מדבר בחינם, אני אומר כמה פעמים ככה שהשבוע פרשת נח ואתה לא יודע אפילו איזה דיבור אחד. אתה לא משים לב, לא מקבל ולא יודע, כאילו לא היית פה, כאילו אין רבי. מה זה, איפה היית!!"

אני ראיתי שאני צריך את הלחם, כי אני מקבל מכות והיה לי צער, וגם-כן היה לי בושג גדולה שאני תלמיד אחד שלא יודע כלום. אני התביישתי בפני כל התלמידים, הוא לא היכה אף ילד אחד - רק את ישראל בער. הוא כל-כך היכה אותי באכזריות, והבזיונות הביאו לי יותר צער מהמכות. אני הייתי תמיד ביסורים ובפחדים גדולים שמא ישאל הרבי איזה פרשה. נו, מה יהיה? אני אקבל צעקות ומכות. אוי, כשהוא שאל איזה פרשה השבוע, אני הרגשתי שאני מאבד הלב, שאני מאבד כל החיים, כי לא ידעתי מה הוא מדבר. אוי, אוי...
אמרתי: "מהיום אני כבר לא אתן את הלחם, אם לא - אני אקבל מכות, אני לא אדע אם השבוע פרשת נח". אף-על-פי-כן, נתתי עוד פעם לעני הזה את הלחם.
והיה אצלי כל היהדות, הכל מה ששמעתי מעניין רוחני, מעניין אמונה, מעניין התורה - קבלתי ידיעות חדשות מה שלא ידעתי מהשם יתברך מהתורה, אני שומע שיש תורה והשם יתברך, אז היה לי שמחה גדולה....

רצון וכיסופין

(אוצר היראה - אות מ"א)

כל המזיקי עלמא רחמנא לצלן, עיקר יניקתם מכסופין והבלים רעים שמהם נעשין נפשות לא טובים, שהם הם המזיקים רחמנא לצלן; כי הם מזיקין בגשמיות וברוחניות, כי הולכים ומעוררים את בני אדם לרע, חס ושלום, שמשם כל ההזקות, רחמנא לצלן. ועל-כן עיקר הכנעתם וביטולם הוא על-ידי הצדיקים והכשרים שיש להם כסופין טובים, שהם בחינת נפשות טובים, שמעוררים העולם לטוב. שהם מכניעים ומבטלים כל המזיקי עלמא, בבחינת **על שחל ופתן תדרוך וכו' כי בי חשק ואפלטוהו** (הלכות אומנין ד', אות כ"ב).

